

सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

जि.प्र.का.दर्ता नं ५८/२०६३

सूचनाको हक

मानिसको मौलिक अधिकार हो।

नेपाल सरकार

सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय

सूचना विभाग

वर्ष १३, अंक ४८, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३७ थिल्ला श्वः, ज्योदशी, ति. सं. २०७३ फागुन २७ गते शुक्रबार MAR. २०१७ मूल्य रु. ५।-

नेपाल क्रान्तिकारी महिला संघद्वारा १०७ औं अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस मनाइयो मधेसवादी दलहरूको गतिविधि प्रजातन्त्रविरोधी

काठमाडौँ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष एवं सांसद नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) ले भारतको उल्काइमा तराईमा वितण्डा मच्चाइएको बताउनुभएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा नेपाल क्रान्तिकारी महिला संघले बुधबार राजधानीको प्रज्ञा भवनको सभाकक्षमा आयोजना गरेको प्रवचन कार्यक्रममा बोल्दै अध्यक्ष रोहितले फरक विचारका पार्टीलाई कुनै सभा-समारोहसमेत गर्न नदिने मधेसवादी दलहरूको गतिविधि प्रजातन्त्रविरोधी भएको बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, प्रजातन्त्रमा सबैले बोल्न पाउँछ।

शासक दलका नेताहरूले काठमाडौँमा आएर घर

श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा केटीहरू पुस्तक सार्वजनिक गर्दै

बनाउने तर जनतालाई प्रजातन्त्रबारे शिक्षित नगरेकै कारण तराईमा उच्छ्वलता देखिएको बताउनुभयो। अध्यक्ष

सिको गरिरहेको तर्क गर्नुभयो। उहाँले सरकारमा जानेको ध्यान सुन कसरी भित्र्याउने, डलर कसरी कमाउनेमा गएको देश कमजोर भएको भन्दै जनतालाई सुख दिनेबारे सरकारले कहिल्यै ध्यान नदिएको उल्लेख गर्नुभयो।

माओवादीको सरकार आएर पनि महिला समानता नभएको उल्लेख गर्दै अध्यक्ष रोहितले श्रमिक महिलाको हितको निम्ति हरेक गाउँमा शिशुशाला तथा शिशु स्याहार केन्द्र आवश्यक भएको विचार राख्नुभयो। उहाँले भन्नुभयो, काम गर्ने महिलाले बच्चा स्याहार कि काममा जाने? महिलालाई राजनीतिक शिक्षा आवश्यक भएको उहाँको भनाइ थियो। उहाँले

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

कीर्तिपुरमा नयाँबजार सडक महोत्सव हुने

कीर्तिपुर । नयाँ वर्ष २०७४ को उपलक्ष्यमा कीर्तिपुरमा यही चैत्र ३१, २०७४ बैशाख १ र २ गते तीन दिन नयाँबजार सडक महोत्सव हुने भएको छ। पाँगा दोबाटोदेखि नगाउँ दोबाटोसम्म दायौँबायौँ ३०० वटा स्टलको व्यवस्था गरी महोत्सवलाई कीर्तिपुर महोत्सवमय बनाउने तयारी गरेको छ।

बुधबार सडक महोत्सव मुल तयारी समितिको आयोजनामा स्थानीय पत्रकारसँगको भेटघाटमा समारोह समितिका संयोजक दिपक नेपालीले उक्त जानकारी दिनुभएको हो।

कीर्तिपुर पर्यटकीय

क्षेत्रको रुपमा थप विकास गर्ने उद्देश्यले हुन गइरहेको महोत्सवमा कीर्तिपुर क्षेत्रका प्रख्यात ब्याण्डहरू, गायकगायिका साथै राष्ट्रिय ख्याती प्राप्त कलाकारहरूको संगीतमय सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रस्तुत हुनेछ भने स्टलहरूमा कीर्तिपुरको मौलिकता भल्कने, कीर्तिपुरमा उत्पादन हुने सामग्री र खानाका परिकारहरूबाट स्वागत गरिनेछ। महोत्सव अवधिभर मदिरा र धुम्रपान निषेध हुनेछ।

कीर्तिपुरको यातायात व्यवस्थाको पार्किङ नयाँबजार बसपार्कमा हुनेछ भने चम्पादेवीमा चल्ने यातायात मंगल माविको बाटोबाट चक्रपथ प्रयोग गरिनेछ।

चित्रकलामा क्रियटिभका नितिन महर्जन प्रथम

कीर्तिपुर । १०७ औं अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा आयोजित खुला चित्रकला प्रतियोगितामा क्रियटिभ एकेडेमीका नितिन महर्जन प्रथम भएका छन्। त्यही विद्यालयका आरिशा महर्जन द्वितीय र हिलटाउन माविका अरिश महर्जन तृतीय भएका छन्।

सामुदायिक विकास समाज र होमनेट नेपालको संयुक्त आयोजनामा एक्सनएडको सहयोगमा 'महिला सम्मानको आधारः सीपयुक्त हात र

स्वरोजगार' विषयमा चित्र लेख्न दिइएको थियो।

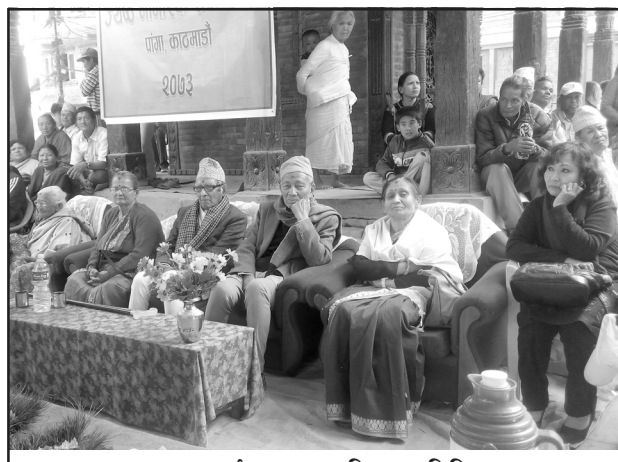
कीर्तिपुर क्षेत्रका विद्यालयबाट २७ जनाको सहभागिता भएको थियो। कार्यक्रममा ज्येष्ठ नागरिक क्लवका अध्यक्ष इन्द्रमान महर्जनको प्रमुख आतिथ्यमा समाजका अध्यक्ष हिराबहादुर महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो।

चित्रकलामा उत्कृष्ट तीन जनालाई समाजका अध्यक्ष हिरा बहादुर महर्जनले पुरस्कृत गरेको थियो।

पाँगामा राष्ट्रकवि घिमिरे र संस्कृतिविद् जोशी सम्मानित

पाँगा । ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्र पाँगा र संगीतालय नेपालको संयुक्त आयोजनामा बुधबार पाँगा लाछीमा राष्ट्रकवि माधवप्रसाद घिमिरे, संस्कृतिविद् सत्यमोहन जोशी र पाँगाका ज्येष्ठ नागरिक १०२ वर्षकी ज्ञानुमाया महर्जनलाई एक कार्यक्रमबीच सम्मान गरियो।

संगीतालय नेपालको सहयोगमा १०७ औं अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक नारी दिवसको अवसरमा ज्येष्ठ नागरिक प्राचिन बसन्त चित्रामिलेखन २०७३ समारोहमा सम्मान गरिएको हो। सो

सम्मान कार्यक्रममा उपस्थित अतिथिहरू

कार्यक्रमको उद्घाटन प्रमुख अतिथि राष्ट्रकवि घिमिरे र संस्कृतिविद् जोशीले संयुक्त रुपमा पानसमा दीप प्रज्ज्वलन गरी गर्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा संगीतालय नेपालका प्राज्ञ रामकृष्ण दुवालले कार्यक्रमको विषयबस्तुमाथि प्रष्ट पाँदै बसन्त ऋतुका गीत प्रस्तुत गर्नुभएको थियो।

ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रका सचिव हरिदेवी महर्जनले स्वागत गर्दै सेवा केन्द्रले ज्येष्ठ

क्रमशः पृष्ठ ५ मा

नयाँ सहिद स्मृति कप खुल्ला ब्याडमिन्टन प्रतियोगिता- २०७३

सहभागी होऔं ! सहभागी होऔं !!

कार्यक्रम :

खेल शुरु मिति : २०७३ चैत्र १५ गते शनिबारदेखि
स्थान: जनसेवा ब्याडमिन्टन कोर्ट, पाँगा, कीर्तिपुर

सम्पर्क :

जहुँहिटी युवा क्लव भवन, पाँगा मो. ९८४१४३६०२२, ४३३०८२८

इमेन्ट्स:

खुल्ला मेन्स डबल: रु.२०००/-

कीर्तिपुर नगर स्तरीय विद्यालय छात्र/छात्रा सिङ्गल: रु.५००/-

अन्तिम नाम दर्ता : २०७३ चैत्र १५ गतेसम्म

आयोजक : युवा खेलकुद समूह, कीर्तिपुर

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद

लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघहिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघराजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिरराजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १३, अंक ४८, २०७३ फागुन २७ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जेठू हिटी युवा क्लब - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

होली खेलौं: विकृति नफैलाऔं

फागु पर्व उपत्यकामा फागुन २९ गते र तराईमा ३० गते मनाईदै छ ।

राजधानीको बसन्तपुरमा रंगीविरंगी कपडाको ध्वजा चीर गाडेदेखि सुरु भएको फागु पर्व होली सबै नेपालीले रंगीविरंगी रंग प्रयोग गरी परम्परादेखि मनाईदै आइरहेको छ । रंगको पर्वको रुपमा मनाइने होलीलाई बेलुनमा पानी भरी हान्ने र पिचकारीले पानी छ्यापेर पनि मनाइन्छ ।

रंगको प्रयोग खुशीयालीमा गरिने भएकोले पर्व चाहे रंगको होस् या बेलुन, पिचकारीबाट पानी छ्याप्ने आपसी मित्रबीच मात्र होस् । अर्थात् बाटोमा हिँड्ने बटुवाहरुको चाहना अनुसार मात्र अरुसँग होली खेलौं ।

होलीको गलत प्रयोगले भ्रगडा भै मानिसको अकालमै ज्यान गएको विगतको घटनाबाट हामीले पाठ सिक्नै पर्दछ । होलीसँगै मदिरा प्रयोग र बाटोमा होहल्ला गर्न पनि विकृति निम्त्याउने पदार्थ नै हो ।

होली सभ्य र सु-संस्कृतिक ढंगले मनाऔं विकृतिको रुप लिन सक्ने अवस्थालाई त्यागौं, समाजमा विकृति नफैलाऔं । होलीको रंगमा रमाउन चाहनेलाई यही शुभकामना छ फागु पर्व, होली पर्वको अवसरमा ।

पूँजीवादी उत्पादन सम्बन्धमा श्रमिक महिलाको अवस्था

- प्रज्वल

निजी सम्पत्तिसँगै समाज वर्गमा विभाजन

संसारको अधिकांश देशमा दुई थरीका मानिस छन् । एकथरी दिनरात परिश्रम गर्छन् तर भोक, रोग र दुःखको जीवन बिताउँछन् । अर्कोथरी कहिल्यै परिश्रम गर्दैनन् तर भोगविलासको जीवन बिताउँछन् । आफै परिश्रम गरेर जिउनेहरू श्रमिक वर्ग हुन् भने अर्काको परिश्रममा बाँच्नेहरू शोषक वर्ग हुन् ।

व्यक्तिगत सम्पत्तिको विकाससँगै मानव समाज वर्गमा विभाजित भएको हो । तीनहजार वर्ष अगाडिसम्म मानिसको व्यक्तिगत सम्पत्ति थिएन । जंगली जनावर र प्रकृतिसँग लड्न सबै मानिस एक थिए । सबै स्रोत र साधन साझा सम्पत्ति थिए । श्रम पनि सामूहिक थियो । यसलाई आदिम साम्यवाद भनिन्थ्यो ।

पशुपालन र खेती सुरु भएपछि मानिसको निजी सम्पत्ति सुरु भयो । घाँसे मैदान र खेतीको लागि एकापसमा युद्ध भयो । पराजितहरूलाई पशु रेखदेख र खेतीमा काम गर्ने दास बनाइयो । जितेका मालिक र हारेका दासको रूपमा अर्थात् शोषक र शोषितको रूपमा देखा परे । यसरी व्यक्तिगत सम्पत्तिको उदयसँगै आदिम साम्यवादी समाज वर्गीय समाजमा परिणत भयो । त्यसबेलादेखि मानव जातिको इतिहास वर्गसंघर्षको इतिहास भयो ।

मानव समाजमा औपचारिक विवाह र व्यवस्थित परिवार नभएसम्म आमाको नाताबाट सन्तानको पहिचान हुन्थ्यो । परिवार आमाकै नेतृत्वमा चल्थ्यो । सम्पत्ति आमातिरका रक्तसम्बन्धीहरूले पाउँथे । पछि सन्तान कुनै निश्चित बुबाको तर्फबाट भएको निर्धारित गर्न औपचारिक विवाह र व्यवस्थित परिवारको प्रचलन भयो । तत्पश्चात् महिलालाई पुरुषको अधिनमा राख्ने सुरु भयो । यसरी मातृ सत्तात्मक समाज पितृसत्तात्मकमा परिणत भयो ।

महिला र पुरुष रथका दुई पाँगा हुन् । तर सामन्तवाद र पूँजीवादमा यो सम्भव भएन, छैन । सामन्तवादमा सामन्त र जमिनदार वर्गले भूमिमा आफ्नो प्रभुत्व कायम गरी किसानहरूलाई शोषण गर्छन् । जमिनदारलाई कूतबाली बुझाएपछि किसानको घरमा अन्न रितिन्छ । मानिसले औद्योगिक उत्पादन सुरु गरेको पाँच हजार वर्ष भयो । उद्योग र व्यापारको नाममा पूँजी लगानी गरी पूँजीपति वर्गले कामदार वर्गलाई अत्यधिक शोषण गर्‍यो र गर्दैछ । यसरी कामदार वर्गका महिलासँगै पुरुष पनि शोषित र पीडित भए, छन् । पूँजीवादमा वेश्यालयहरूलाई कानुनी बनाइयो । यसकारण मार्क्स-एङ्गल्सले कम्प्युनिष्ट घोषणापत्रमा पूँजीवादी उत्पादनसम्बन्ध अन्त्य हुने बित्तिकै गुप्त र खुला वेश्यावृत्तिको अन्त्य हुने बताउनुभयो ।

अहिले संसारका अधिकांश देशमा निजीकरण, आर्थिक उदारीकरण, खुला बजार,

प्रतिस्पर्धाको चर्चा छ । यी सबै पूँजीवादलाई बलियो बनाउने हात-खुट्टा हुन् । नेपालमा पनि यस्तै चर्चा चलाइएको छ । राज्यले व्यापार गर्नुहुन्न भनी पूँजीपति वर्गलाई पोस्ने काम भइरहेको छ । आश्चर्य कम्प्युनिष्ट दाबी गर्ने एमाले र माओवादी पनि यही चर्चा गर्दैछन् । कम्प्युनिष्टहरूले कामदार वर्गको अर्थशास्त्री र वकिल भएर काम गर्नुपर्ने हो । तर एमाले र माओवादी पूँजीवादी सरकारमा गएर नेका, राप्रपा र मधेसी मोर्चाकै बाटोमा हिँडे । परिणाम ७० लाख नेपाली युवाहरू संसारका पूँजीपति वर्गको बहुराष्ट्रिय कम्पनीहरूको लागि काम गर्न संसारका ११० भन्दा बढी देशमा वेचबिखनजस्तै भइरहेका छन् । लाखौं संख्यामा नेपाली महिलाहरू पनि वैदेशिक रोजगारीको नाममा बेचबिखनमा परेका छन् । लामो समयदेखिको सामन्तवाद र पूँजीवादकै कारण नेपालमा पनि कामदार वर्गका महिलाले दुःख पाएका हुन् ।

पूँजीवादी व्यवस्थामा कामदार वर्गलाई कुनै राजनीतिक अधिकार थिएन, हुँदैन । सन् १८३६ मा बेलायतमा मजदुरहरूको 'लण्डन मजदुर संघ' स्थापना भयो । त्यस संघले ६ बुँदाको मागपत्र (चार्टर) तयार गर्‍यो । सुरूमा २-३ लाख मजदुरले हस्ताक्षर गरेको सो मागपत्रमा ५० लाख मजदुरको हस्ताक्षर भयो । मागपत्रमा संगठन गर्न पाउने, चुनावमा मत हाल्न र उम्मेदवार हुन पाउने, कामको समय घटाउने र ज्याला बढाउने लगायत माग थिए । पूँजीपति वर्गले मजदुरहरूको यो मागलाई अस्वीकार गर्‍यो । तर मजदुर आन्दोलन रोकिएन, सन् १८७१ को पेरिस कम्प्युन हुँदै सन् १९१७ को अक्टोबर क्रान्तिसम्म अघि बढ्यो ।

अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस र नेपालको कानुनी व्यवस्था

सन् १८९३ मा संसारमा पहिला न्यूजिलैण्डले महिलाहरूलाई मताधिकार दिएको बताइन्छ । संयुक्त राष्ट्र संघमा महिलाहरूलाई मताधिकार दिने प्रस्ताव सन् १९२० मा पारित भयो भने बेलायतका महिलाहरूले सन् १९२८ मा मताधिकार पाए । अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र राजनीतिक अधिकारको लागि हो । सन् १९१० मा डेनमार्कको कोपेनहेगनमा भएको श्रमिक महिलाहरूको दोश्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनमा जर्मनका कम्प्युनिष्ट नेतृ क्लारा जेट्किनले प्रत्येक वर्ष मार्च ८ का दिन अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस विश्वव्यापी रूपमा मनाउने प्रस्ताव गरे । त्यसबेला १७ देशका १०० महिलामात्र सम्मेलनमा सहभागी थिए । सन् १९७५ मा संयुक्त राष्ट्र संघले मार्च ८ लाई अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवस विश्वव्यापीरूपमा मनाउने निधो

गर्‍यो ।

अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसलाई महिला सशक्तीकरण र लैङ्गिक समानतामा सिमित गर्नेहरू पनि छन् । नेपालमा पनि यस्तै आवाज उठाईदै छ । नेपालमा आधाभन्दा बढी जनसंख्या महिला भएको हुँदा सोही अनुपातमा राज्यको संरचनामा महिला समावेश हुनुपर्ने माग उठाईदैछ । तर यही अवस्थामा जनसंख्याको अनुपातमा महिला समावेश गरिएर कामदार वर्गका महिलाले अवसर पाउने छैनन् । सम्भ्रान्त वर्गका महिलाले अवसर पाउनेछन् ।

नेपालको संविधान २०७२ को धारा ३८ मा महिलासम्बन्धी हकको प्रावधान छ भने धारा ७० मा राष्ट्रपति र उपराष्ट्रपतिमध्ये एक महिला हुनुपर्ने, धारा ८४ मा संघीय संसद प्रतिनिधिसभा र राष्ट्रियसभामा निर्वाचित कुल सदस्य संख्याको कम्तीमा एकतिहाइ सदस्य महिला हुनुपर्ने, धारा ९१ मा प्रतिनिधिसभाको सभामुख र उपसभामुखमध्ये एक महिला हुनुपर्ने, धारा ९२ मा राष्ट्रियसभाका अध्यक्ष र उपाध्यक्षमध्ये एक महिला हुनुपर्ने र धारा २५२ मा राष्ट्रिय महिला आयोगसम्बन्धी प्रावधान छ ।

स्थानीय तहको निर्वाचन ऐनमा जिविस सभापति वा उपसभापति, नगरपालिकाका प्रमुख वा उपप्रमुख र गाविस अध्यक्ष वा उपाध्यक्षमध्ये एक जना महिला हुनुपर्ने प्रावधान छ । गाविस र नगरपालिकाको वडामा पाँच जना सदस्यमध्ये दुई जना महिला हुनुपर्ने प्रावधान छ । वडाका दुई महिला सदस्यमध्ये एक दलित हुनुपर्ने प्रावधान छ । तत्काललाई यी पदहरूमा पनि कामदार वर्गका महिला निर्वाचित हुने स्थिति छैन, किनभने निर्वाचन स्वच्छ, निष्पक्ष र धाँधलीरहित हुने अवस्था छैन । समाजवादी देशको संविधानमा महिला अधिकार

पूर्वसोभियत संघको संविधानमा महिलालाई शिक्षामा पुरुषसरह समान अधिकार, आमा र बालबच्चाको सुरक्षा, सुत्केरी अघि र पछि तलबसहितको विदाको व्यवस्था, प्रसूति गृह, शिशुशाला र बालोद्यानको अधिकार सुनिश्चित गरिएको छ । यो समाजवादकै उपलब्धी हो । सन् १९८९ मा सोभियत संघ विघटन भयो र देश १५ टुकामा विभाजन भयो । परिणाम महिलाहरूले दुःख पाए र ज्येष्ठ नागरिकहरू मागेर खानु पर्‍यो र केटाकेटीको शिक्षाको लागि धेरै पैसा लाग्ने भयो । अमेरिकालाई चुनौती दिने रूस कमजोर भयो । यो पूँजीवादकै परिणाम हो ।

चीनको संविधानमा महिलालाई पुरुषसरह समान अधिकार सुनिश्चित गरिएको छ । समान कामको लागि समान पारिश्रमिक छ । संविधानमा आमाबुबाले केटाकेटीको पालना

गर्नु र शिक्षाको व्यवस्था गर्नु तथा उमेर पुगेका छोराछोरीले आमाबुबालाई सहयोग गर्नु कर्तव्य हुने स्पष्ट उल्लेख छ ।

क्युवाको संविधानमा सबै नागरिकको अधिकार समान हुने उल्लेख छ । बालबच्चाको पालनपोषण गर्नु मातापिताको कर्तव्य र अभिभावकको सम्मान गर्नु बालबालिकाको कर्तव्य हुने उल्लेख छ । क्युवाको संविधानमा महिलालाई पुरुषसरह अधिकार हुने लेख्ने नपर्ने गरी व्यवहारमा दिइएको छ ।

प्रजग कोरियाको संविधानमा महिलालाई हरेक क्षेत्रमा पुरुषसरह अधिकार हुने, सुत्केरी विदा पाउने, बालबच्चा भएका आमालाई कामको समय घटाउने, शिशुस्याहार केन्द्र बनाएर बच्चाहरूको रक्षा गर्ने उल्लेख छ । प्रजग कोरियाले टोल टोलमा 'केटाकेटीको दरवार' शिशुस्याहार केन्द्र र बालोद्यान व्यवस्था गरेको छ ।

नेपालको संविधानमा महिलाको हितमा प्रावधान स्पष्ट छैन भने व्यवहारमा पनि छैन । नेपाल मजदुर किसान पार्टीले संविधान निर्माणकै बेला देश र जनताको हितमा ७१ वटा धारा र दुई अनुसूचीमा संशोधन राखेको थियो तर नेका, एमाले र माओवादीले ती संशोधनलाई स्वीकार नगरेको हुँदा नेपाली महिलाहरूले अधिकार पाएनन् । पूँजीवादमा अधिकांश स्रोत-साधन केही व्यक्तिीको कब्जामा

संसारको आधा अर्थात् ३ अर्ब ६० करोड जनसंख्यासँग भएको सम्पत्ति बराबर अमेरिकाका ६ जना, मेक्सिकोका १ जना र स्पेनका १ जना गरी ८ जना उद्योगी-व्यापारीसँग रहेको छ । भारतका ८० करोड मानिससँग रहेको सम्पत्ति बराबर त्यहाँका ५७ जना उद्योगी-व्यापारीसँग रहेको छ । नेपालमा ६० प्रतिशत स्रोत र साधन १० प्रतिशत उद्योगी-व्यापारीको कब्जामा छ । एक प्रगतिशील पत्रिका मन्थली रिभ्यूको मे १९९८ को अंगमा संसारका ८० प्रतिशत जनताको सम्पत्ति २५ वर्षमा आधा घटेको खबर प्रकाशित भयो । सन् १९६५ देखि सन् १९९५ को ३० वर्षको अवधिमा सर्वहारा वर्गको संख्या दोब्बर बढेको पनि तथ्याङ्क सार्वजनिक भयो । हाल संसारका दुई अर्ब मानिस एक छोकामात्र खाएर सुत्नुपर्ने अवस्था छ ।

समाजको यो चरम आर्थिक असमानतासहितको पूँजीवादी व्यवस्थामा कामदार वर्गका महिलालाई संविधान र ऐन-नियममा व्यवस्था भएबमोजिम अधिकार पाउने र समावेशी हुन सक्ने अवस्था छैन । कामदार वर्गका महिलाको शिक्षा, स्वास्थ्य र रोजगारी प्रत्याभूतभए मात्र श्रमिक महिलाहरूलाई पुरुषसरह अघि बढ्ने वातावरण तयार हुन्छ । यसको लागि जनताको प्रजातन्त्र हुँदै समाजवाद र साम्यवाद नै आवश्यक छ ।

२०७३ फागुन २३

सप्तरीमा नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघको दोस्रो सम्मेलनमा पुग्दा

नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघको दास्रो राष्ट्रिय सम्मेलन सप्तरीको सदरमुकाम राजविराजमा सम्पन्न भयो । राजविराज सम्मेलनको उद्घोषले मात्र पनि कार्यकर्ताहरूलाई उत्सुक, उत्साहित र जोशिलो बनायो ।

सप्तरी नेपालको किसान आन्दोलनको एक उदाहरण भएको जिल्ला हो । सम्मेलन गर्न देला कि नदेला ? सम्मेलन सफल पार्नु किसान जनताको कर्तव्य हो भन्नेबारे सबै सहमत थिए । कथित मधेसवादीहरूले निषेधको राजनीति गरिरहेको अवस्थामा नेपाल मजदुर किसान पार्टीले सम्मेलन स्थल किन राजविराज रोजे ? कथित मधेशको 'अधिकार' माग्ने र तराईलाई नेपालबाट अलग बनाउने उपद्रवीहरूको चकचकी भएको संकटको घडीमा नेमकिपाले राजविराजमा सम्मेलन गर्ने भनेर किन नदुखेको टाउको दुखाउन खोजे ? कांग्रेस, एमाले र माओवादी केन्द्रजस्ता शासक दलहरूसमेत प्रत्यक्ष निर्वाचनमा जितेका सांसदहरूसँगै तराईका जिल्लाहरूमा कार्यक्रम गर्न असमर्थ भइरहेको बेलामा नेमकिपाले किन राजविराजमा सम्मेलन गर्न खोज्यो ? व्यापक छलफल र बहसको विषय बन्यो ।

ऐतिहासिक किसान आन्दोलनको एउटा केन्द्र सप्तरीमा नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघको सम्मेलन हुनु अत्यन्त गौरवको विषय हो । तराईका जनताको वास्तविक समस्या समाधान गर्न तराईमा किसान आन्दोलन उठाउनुपर्छ भन्ने नेमकिपाको दृष्टिकोणबाट पनि सम्मेलन स्थल राजविराज गर्नु वाञ्छनीय सावित भयो । तर अहिले तराईमा किसान आन्दोलन कमजोर छ । कथित मधेसवादीहरूको आन्दोलनमा भारतीय शासक वर्गको नाङ्गो हस्तक्षेप र निर्देशन छ । कथित मधेसवादीहरूलाई तराईका किसानहरूको दैनिक जिविकोपार्जन सहज बनाउन कुनै चासो छैन । तराईका धर्तीपुत्रहरूलाई बेवास्ता गरेर भरखरै 'नागरिक' बन्न आएकाहरूको मात्र 'अधिकार' स्थापित गर्ने चासो छ । अनि

देशलाई खण्डित पार्नेहरूको हाउगुजी व्याप्त छ । तराईका किसानहरूको हक हितको विषयमा आवाज उठाउनु आफैमा आगोको भुङ्गेमा टेकेजस्तो बनाइएको छ । यस्तो कठिन चुनौती सामना गर्ने दृढताका साथ नेमकिपाले किसान संघको सम्मेलन राजविराजमा गर्ने निधो गर्‍यो । साम्प्रदायिक आन्दोलनले दबाइराखेको चर्चा चलिरहेको बेला किसान आन्दोलन र वर्ग संघर्षको भावनालाई मुखरित गर्‍यो । जमिन जोत्नेलाई जमिनको मालिक बनाउनुपर्छ भन्ने तराईका किसानहरूको भित्री आकांक्षा सम्मेलनले उजागर गर्‍यो । त्यसैले सप्तरी, महोत्तरी, धनुषा, सिराहा, रौतहट, बारा, पर्सा, सुनसरी, मोरङ्गलगायतका तराईका जिल्लाका व्यापक किसानहरूको सहभागितामा सम्मेलन भव्यताकासाथ सम्पन्न भयो ।

सम्मेलनको मिति र स्थान तीन महिनाअघि नै तोकिएको थियो । मंसिर महिनादेखि सम्मेलनको प्रचार प्रसारको लागि पर्चा पम्पलेट गरियो । सम्मेलनको उद्घाटन राजविराजको राज रंगशालामा गर्ने भनियो । उपेन्द्र यादवको फोरमले पनि माघको २९ गते जिल्ला सम्मेलनको उद्घाटन सोही रंगशालामा गर्ने बताइयो । एउटै रंगशालामा उद्घाटन भने पनि दिन फरक थियो । त्यसैले किसान कार्यकर्ताहरू उद्घाटन मञ्च बनाउन २७ गते बिहान रंगशाला पुगे । त्यहाँ त फोरमबाट ठेक्का पाएका मजदुरहरू मञ्च बनाउन लागिरहेका थिए । छलफल भयो । फोरमले २९ गतेको लागि मञ्च बनाउन नरोक्ने र २८ गते पनि किसान संघलाई कार्यक्रम गर्न नदिने जिद्दी गर्‍यो । परिस्थितिलाई मूल्याङ्कन गरेर नै किसान संघले विकल्प राखेर दुई ठाउँ सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिइसकेको थियो । विकल्पमा रहेको शिवमन्दिर प्राङ्गणमा मञ्च बनाइयो । सरसफाई गरियो । सम्मेलन भव्यताका साथ सम्पन्न गर्न अन्तिम तयारी पूरा गरियो ।

माघ २८ गते बिहानै राजविराजमा सम्मेलनको चलहपल बढ्यो । सम्मेलनमा

सहभागी हुन वरपर जिल्लागायत देशभरिबाट आएका कार्यकर्ताहरूले राजविराजका चिया पसलहरू भरो चोकहरूमा, गल्लीहरूमा जमिन जोत्नेलाई मालिक बनाउन किसान आन्दोलन गर्ने संघको नारा चर्चाको विषय बन्यो । देशको सार्वभौमिकता रक्षा गर्न भइरहेको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन चासोको विषय बन्यो । राजविराज, सप्तरीका कार्यकर्ताहरूको सक्रियता र व्यस्तता त उल्लेखनीय थियो नै । सम्मेलनका गतिविधिले सिङ्गै राजविराजको ध्यान खिचिरहेको थियो ।

उद्घाटन ज्यालीको लागि किसान कार्यकर्ता, समर्थकहरू शिवमन्दिर प्राङ्गणमा जम्मा भए । जुलुसलाई भव्य बनाउन विभिन्न सांस्कृतिक भर्त्ताहरू प्रस्तुतिको लागि तयारी गर्दै थिए । बाजा बजाउने कलाकारहरू ताल मिलाउँदै थिए । जुलुस सुरु गर्न राजविराज बजार नजिकै आइपुगेको स्थानीय कार्यकर्ताहरूको गाडी पखिरेको थियो । अचानक पूर्वी गल्लीबाट दक्षिणको बाटोमा अराजनीतिक नारा लगाउँदै पन्ध्र-बीस जनाको हुल देखियो । बाटोको दक्षिण पखालमा फहराइएका नेक्राकिसंघको फण्डाहरू तानेर भाँचकुच पारे । देशभरिबाट आएका देशभक्त किसानहरूलाई स्वागत गर्न ताङ्गिएको ब्यानर निकाले, च्यालन खोजे । हुल सभास्थललाई घेरिएर उत्तरतिर लाग्यो । उपद्रवीहरूले नेमकिपाका श्रद्धेय अध्यक्षको नाम लिएर विरोधमा नारा लगाए । नेमकिपालाई मधेसविरोधी र

पहाडी पार्टी भनेर लान्छना लगाए । नेपाली देशभक्ति र कामदार वर्गीय आन्दोलनमा इमानदारिताको धरोहर श्रद्धेय अध्यक्षविरुद्ध नाराबाजी मर्यादाहीन थियो । कुनै पनि सभ्य मानिसको लागि सुहाउने कुरा थिएन । र, प्राणभन्दा प्यारो पार्टीको, संगठनको फण्डा तान्दा, च्याट्दा, भुईँमा लछारपछार गर्दा, ब्यानर निकाल्दा सहन सक्ने विषय थिएन । आक्रोशित कार्यकर्ताहरू उपद्रवीहरूबाट फण्डा, ब्यानर जोगाउन अघि सरे । कथित मधेसवादीहरूसँग भिडेर कुनै फाइदा थिएन । साथसाथै त्यस्ता हुलहुज्जत गर्ने चरित्रहीन र राजनैतिक संस्कारहीनताबाट सम्मेलनमा सहभागी सबै कार्यकर्ताहरू, समर्थकहरू सतर्क रहनु आवश्यक थियो । संघले उद्घोष गरेको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन सफल पार्नु थियो । त्यसैले पार्टी कार्यकर्ताहरूले तुरन्तै सहभागीहरूलाई सतर्कतापूर्वक शान्त पारे । सहभागीहरू कोही पनि विचलित भएनन् । सहभागीहरू त्यहाँ राखिएका कुर्सीमै निर्धक्क बसिरहे । स्वयंसेवकहरू सम्मेलन सुरक्षित पार्न सक्रिय भए । स्वयंसेवकहरूले आक्रोशित सहभागीहरूलाई शान्त हुन सम्झाए । कथित मधेसवादीहरूलाई सम्मेलन स्थलमा आउन रोके । कालो टालो बोकेका कथित मधेशी मोर्चाको हुल सम्मेलनको मञ्चतर्फ आउन खोज्यो । तुरन्तै स्वयंसेवकहरू जम्मा भए । घम्साघम्सी भयो । बल्ल प्रहरी बीचमा आए । प्रहरी आएपछि प्रहरीको लागि केही ठाउँ

छोडेर स्वयंसेवकहरू पछि हटे । त्यहीबीचमा एकजना उपद्रवी हात उज्याउँदै मञ्चतिर आए । स्वयंसेवकहरूले उसलाई देखासाथ च्याप्प समातेर बाहिर निकाले । मञ्चमाथि आक्रमण असफल पारियो । प्रहरी प्रशासनले शान्त र सहज बनाएपछि कार्यक्रम सुरु गरौला भनी चिताउने ठाउँ थिएन । किनभने सरकार आफै लाचार भइसकेको थियो ।

कथित मधेशवादीहरूको नाराबाजीकै बीचमा कार्यक्रम अगाडि बढाउने पार्टी तथा किसान संघको नेतृत्वले निर्णय गर्‍यो । स्वयंसेवकहरूले पश्चिम र दक्षिणपट्टि पूरै मानव साडलो बनाएर घेरा हाले । कार्यकर्ताकै घेराभित्र सम्मेलनको उद्घाटन शत्रु सुरु गर्न थालेपछि प्रहरीले कथित मधेसवादीहरूलाई पछाडि धकेल्दै लगे, प्रहरीको गाडीमा राखे । केही सञ्चारमाध्यमहरूमा मधेसी मोर्चाका धेरै कार्यकर्ताहरू पक्राउ परेको भनिए पनि तिनीहरू पक्राउ पर्दा दुई दर्जनको पनि संख्या थिएन ।

नेक्राकिसंघको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलनको उद्घाटन समारोह भव्य र शान्तपूर्वक अगाडि बढ्यो । नेमकिपाका सचिव सुनिल प्रजापतिले अत्यन्त उत्साह र तालीको करतल ध्वनीका बीच पानसमा दीप प्रज्वलन गरेर सम्मेलनको समुद्घाटन गर्नुभयो । नेमकिपा सप्तरीका अध्यक्ष दिगम्बर यादवले विभिन्न गाउँ शहर र जिल्लाबाट आएका सहभागीहरूलाई उच्च मनोबलका साथ स्वागत गर्नुभयो । नेक्राकिसंघको तर्फबाट पर्साका सरोज साह, नेक्रायुसंघको तर्फबाट बाराका मुक्ति यादव, नेक्रामसंघको तर्फबाट भक्तपुरका कमलमैया सुवाल, नेमकिपाको तर्फबाट रौतहटका दिनेश शाह तथा दैलेखका बजिरसिं बिकलगायत नेताहरूले शुभकामना व्यक्त गरे । कार्यक्रम अत्यन्त शान्त वातावरणमा अगाडि बढ्यो । कथित मधेसवादीहरूको आक्रमणको कुनै प्रभाव थिएन । प्रमुख अतिथि नेमकिपा सचिव सुनिल प्रजापतिको सम्बोधन प्रशिक्षण कक्षाजस्तै भयो

। सचिव प्रजापतिको जोशिलो देशभक्तिपूर्ण मन्तव्यले कार्यकर्ताहरूलाई उत्साहित, धैर्यवान बनायो । उद्घाटन समारोहको सम्पूर्ण कार्यक्रम सी एफ एमबाट प्रत्यक्ष प्रसारण भएको थियो । त्यसबाट उद्घाटन स्थलमा आउन नसकेका किसानहरूले पनि प्रत्यक्ष मन्तव्य सुन्न पाए ।

नेक्राकिसंघका अध्यक्ष एवं सांसद डिल्लीप्रसाद काफ्लेको सभापतित्वमा सम्पन्न उद्घाटन समारोह भव्यताका साथ सफल हुनुको मुख्य आधार नेमकिपाका कार्यकर्ताहरूको सर्तकता, धैर्य, जाँगर, जोस र नेतृत्वको निर्देशन पालना गर्ने अनुशासन नै हो । कथित मधेसी मोर्चाको उदण्ड व्यवहारको संयमतापूर्वक जवाफ नदिएको भए घटनाले अर्कै परिस्थिति निम्त्याउने थियो । सम्मेलन असफल पार्ने निर्णय सहित हुलहुज्जत गरेर भाँड्न आउनेहरू आफै असफल भएर फर्किए । डेढ दुई सय मधेसी मोर्चा कार्यकर्ताहरू जम्मा भएर नेमकिपाको 'प्रतिकार' जुलुस सुरु गरे तर सम्मेलन स्थलमा दश पन्ध्र जना मात्र आए । नेमकिपाका कार्यकर्ताहरूलाई उत्तेजित पार्न नै फण्डा निकाल्ने अनि मञ्चमाथि आक्रमण गर्न खोजे । थोरै संख्या मात्र देखाएर अराजक र उदण्ड कथित मधेशवादीहरूलाई हात हाल्न लगाउने अनि सांप्रदायिक दंगा मचाउने षड्यन्त्र देखियो । नेमकिपाको सचेतताको कारण तत्कता पूर्ण त असफल भयो ।

सप्तरी नेपालको गौरवपूर्ण किसान आन्दोलनको इतिहास बोकेको जिल्ला हो । सप्तरीमा नेक्राकिसंघको ऐतिहासिक दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन हुनु नयाँ पुस्तालाई एक नयाँ पाठ पढाउनु हो । देशभक्त नेपाली किसानहरूको आवाजलाई छातीमा टेक्न आएको सम्झने कथित मधेसवादी दलहरू र भारतीय एकाधिकार पूँजीको अनेक षड्यन्त्र र दुस्प्रयासहरू असफल भए । बरु अन्ततः देशभक्त र कामदार जनताको हार्दिक र दृढ सहयोगले सप्तरीमा नेक्राकिसंघको दोस्रो सम्मेलन पूर्ण रूपले सफल भयो ।

टोखामा जनसाहित्य समाजको धन्यवाद कार्यक्रम, समाजमा नयाँ नेतृत्व चयन

टोखा । जन साहित्य समाज टोखा काठमाडौँद्वारा दशौँ जन साहित्य सम्मेलन सफल भएको अवसरमा आयोजित धन्यवाद तथा समयवर्जी कार्यक्रम शनिबार चन्द्रेश्वरी मन्दिर परिसरमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य एवं काठमाडौँ जिल्ला अध्यक्ष नारायण महर्जनले साहित्य राजनीतिको हतियारको रूपमा जन साहित्य समाजले अंगीकार गरेको छ भन्नुभयो ।

आदर्श समाज निर्माण गर्न साहित्य मार्फत् राजनीतिक गतिविधिले एक त जन साहित्यकारको उत्पादन हुन्छ भने अर्को समाजमा देखिने विकृति विरुद्ध

जनचेतना जगाउने काम गर्दछ भन्नुहुँदै साहित्यकारहरूले पूँजीवादी र समाजवादीको भेद आफ्नो साहित्यमार्फत् प्रस्तुत गर्नुपर्ने बताउनुभयो ।

वहाँले संविधान संशोधन विधेयक संसदमा टेवुल गरेपनि असफल हुने निश्चित भएपछि समय सार्दै गरेको हो भन्नुभयो । संसदमा नेमकिपाले देशको सार्वभौमिकता रक्षाको लागि आन्दोलन गरिरहेको स्मरण गर्दै संविधान संशोधनमा एमाले मौन बस्दा पनि नेमकिपा चुप नलाग्ने बताउनुभयो ।

स्थानीय चुनावको तिथि घोषणा भैसकेकोले चुनावको तयारी गर्न अनुरोध गर्नुभयो । स्थानीय जनप्रतिनिधिको अभावले विकासमा गति नलिएको भन्दै कुनै वहानामा

पनि चुनाव सार्न नहुने भन्नुभयो । कार्यक्रममा नेमकिपा केन्द्रीय बैकल्पिक सदस्य राजवीर ङंगोलले साहित्यले जनताको सेवा गर्नुपर्ने भन्दै नयाँ नयाँ साहित्यकार उत्पादन गर्न मासिक साहित्यिक

कार्यक्रम गर्नुपर्ने बताउनुभयो । वहाँले सांस्कृतिक आक्रमणको प्रमाण घरघरमा हिन्दी च्यानलको प्रयोगले देखाउँछ । नेपालमा के भैरहेको छ भनेर समाचार हेर्ने बानी समेत नभएकोले भोलि हामी

अर्काको दासी बन्ने सम्भावना छ भन्नुभयो ।

नेमकिपा टोखा नगरका प्रतिनिधि वीर बहादुर ङंगोलले हतियार उठाउँदैमा कम्युनिष्ट नबन्ने माओवादी, एमालेको चरित्रवाद प्रष्ट भएको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा समाजका पूर्व अध्यक्ष मदन श्रेष्ठले पुरातात्विक र ऐतिहासिकता बचाउन पर्ने भन्दै गलत कार्य गर्नेलाई स्थान दिनु हुँदैन भन्न भयो ।

त्यसैगरी पूर्व अध्यक्ष शैलेन्द्र ङंगोलले जन साहित्यमा प्रस्तुत साहित्य र सांस्कृतिक टोली अझ सक्षम ढंगले अगाडि बढ्नुपर्ने बताउनुभयो ।

जन साहित्य समाजका

अध्यक्ष शैले श ङंगोलको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा सचिव रण बहादुर ङंगोल, अविनास ङंगोलले पनि बोल्नुभएको थियो ।

सोही कार्यक्रमबाट रण बहादुर ङंगोलको अध्यक्षतामा ९ सदस्यीय जन साहित्य समाजको नयाँ नेतृत्व चयन गरिएको थियो ।

कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य नारायण महर्जनले सहयोगी महानुभावहरूलाई प्रशंसा पत्र प्रदान गर्नुभएको थियो भने समाजका अध्यक्षले अतिथिलाई मायाको चिनो प्रदान गरेको थियो ।

कार्यक्रममा जन साहित्य सांस्कृतिक समाजका कलाकारहरूले गीत, नृत्य प्रस्तुत गरेको थियो ।

निषेधको राजनीतिले नेपाललाई कहाँ पुऱ्याउँछ ?

विवेक

नेपाल मजदुर किसान पार्टीका अध्यक्ष नारायणमान बिजुक्छे (रोहित)ले दशकौंदेखि तराईमा किसान आन्दोलन चर्काउनुपर्नेमा जोड दिँदै आउनुभएको हो । विभिन्न राजनीतिक दलका नेताहरूसँगको भेटमा उहाँ तराईमा राजनैतिक गतिविधि बढाउनुपर्ने विषयलाई विशेष महत्त्वका साथ राख्नुहुन्थ्यो । एमाले अध्यक्ष केपी ओली, वरिष्ठ नेता माधवकुमार नेपाल, माओवादी अध्यक्ष प्रचण्ड, नेता बाबुराम भट्टराईसँगको भेटमा पनि उहाँले पटक-पटक त्यस विषयमा कुरा उठाउनुभएको थियो । तराईमा अरु पार्टीहरूले गतिविधि नगरेमा त्यहाँ मधेसी दलहरूको एकलौटी हुने र भारतको प्रभाव बढ्ने उहाँको विश्लेषण थियो । तर ती नेताहरूले का. रोहितको भनाइलाई गम्भीरतापूर्वक लिएनन् । अहिले तराईमा साम्प्रदायिक भावनाले जरा गाडेको छ । राजनीति कम साम्प्रदायिकता बढी देखिएको छ । तराईका युवा पुस्तामा पहाडिया विरोधी भावना उच्च पाइएको छ । यो करिब एक दशकसम्म देश संक्रमण कालमा गुञ्जेको परिणाम हो ।

विगतकालीन निर्वाचनहरूलाई हेर्ने हो भने तराईका अधिकांश क्षेत्रबाट नेका, एमाले र माओवादीका उम्मेदवारहरू नै निर्वाचित भएका

छन् । ती राजनैतिक दलहरूले संविधान मस्यौदाको बेला र संविधान घोषणापछि तराईका जनताबीच गएर संविधानबारे छलफल, बहस र अन्तरक्रिया गरेको भए आजको स्थिति उत्पन्न हुने थिएन । नेका, एमाले र माओवादीका नेताहरूले संयुक्त वा अलग अलग कार्यक्रमहरू चलाएका भए धेरै जनता संविधानबारे सुसूचित हुने थिए । त्यसो गर्नु दलहरूको नागरिकप्रतिको कर्तव्य पनि हो तर ती दलहरूले आफ्नो कर्तव्य पूरा गरेनन् । तिनीहरूले मधेसी दलका नेताहरूलाई नै सबथोक सम्भरे । मधेसी दलका नेताहरूसँग मात्रै छलफल गर्ने र त्यसैको आधारमा तर्ज बुझ्ने कोसिस गरे । त्यो सही थिएन ।

एमालेले तराई केन्द्रित मेची-महाकाली अभियान सञ्चालन गर्‍यो । जुनसुकै उद्देश्यले चलाइएको भए पनि तराई केन्द्रित गतिविधि हुनु सकारात्मक कुरा हो । यसले नेका र माओवादीलाई पनि तराई केन्द्रित गतिविधि गर्न दबाब पर्नेछ । सबैको ध्यान तराईमा केन्द्रित भएर मधेसी दलहरूले जनतामा फैलाइरहेको भ्रमलाई चिर्न सकेको खण्डमा तराईलाई आफ्नो जमिन्दारी ठानेर शासन चलाइरहेका मधेसी दलहरू विस्तारै पाखा लाग्ने छन् । यो अवस्थाबाट जानकारी मधेसी दलका

नेताहरूलाई तराईमा अरु दलको गतिविधिको नाम सुन्नासाथ १०५ डिग्रीको ज्वर आउँछ । त्यसैले एमालेले फागुन २३ गते सप्तरीको राजविराजमा गर्न लागेको जनसभामा अवरोध पुऱ्याउने प्रयास गरेको हो । फागुन २२ गते मसाल सप्तरी बन्द घोषणा गरी मोर्चा मुठभेदमै जान चाहेको सन्देश दिन खोजियो ।

एमालेले ज्वाली र सभाको रुट र सभास्थल नै बदलेको समाचार छ । शान्तिपूर्ण सभा गर्न अवरोध गर्नु र फरक विचारलाई निषेध गर्नु सामन्तवादी सोच हो । यसलाई कुनै पनि दृष्टिले उचित ठहर्‍याउन सक्दैन । कुनै पनि पार्टी विचार र दर्शनमा आधारित भएर स्थापना हुने भएकोले आ-आफ्नो विचार शान्तिपूर्ण तरिकाले जनताबीच पुऱ्याउनु उसको प्रजातान्त्रिक अधिकार हो । तर मधेसी मोर्चा

अन्य दललाई मधेस पस्न नदिने घोषणा गरी अगाडि बढ्दै छ । मोर्चाले भैं संविधान संशोधनको माग राख्दै लिम्बुवान, तमुवान, नेवारलगायतका समूह वा दलले माग पूरा नभएसम्म कुनै दललाई पनि आफ्नो प्रभाव क्षेत्रमा छिर्न नदिने घोषणा गरेमा के हुन्छ ? किनभने नेपालमा मधेसी मोर्चामात्र होइन धेरै दलहरू र समूहहरू छन् जसको कुनै न कुनै जिल्ला वा क्षेत्रमा राम्रो प्रभाव छ । एकले अर्कालाई निषेध गरेर नेपालीहरू अगाडि बढ्न सक्दैनन् ।

२०७३ माघ २८ र २९ गते नेपाल क्रान्तिकारी किसान संघको दोस्रो राष्ट्रिय सम्मेलन सप्तरीको राजविराजमा सम्पन्न भयो । त्यस सम्मेलनलाई असफल पार्न मधेसी मोर्चाले निकै प्रयास गर्‍यो । सम्मेलन सुरु हुनु केही दिनदेखि मोर्चाका कार्यकर्ताहरूले नेमकिपाका स्थानीय कार्यकर्ताहरूलाई डर त्रास दिने, धम्क्याउने गर्न थाले । नेमकिपालाई संघीयताविरोधी र मधेसविरोधी भनी भूटो आरोप लगाए । तिनीहरूले नेमकिपाको कार्यक्रमै गर्न नदिने निर्णयसमेत गरेका थिए । नेक्राकिसंघले निर्धारित कार्यक्रम स्थल परिवर्तन गर्नुपर्‍यो । अर्को स्थानमा सभा गर्दासमेत मोर्चाका कार्यकर्ताहरूले सभा विथोल्न नारा बाजी गरे, मञ्च बिगार्ने कोशिश गरे, पार्टीको भण्डा लुट्ने, व्यानर च्याट्नेजस्ता उपद्रवहरू गरे । नेमकिपाका कार्यकर्ताहरूले संयमता अपनाएको कारण कार्यक्रम सफल भयो । त्यसको सफलताले

एमाले, नेका र माओवादीलाई पनि तराईमा कार्यक्रमहरू गर्न दबाब परेको छ ।

आफ्नो अनुकूल संविधान संशोधन गर्न मधेसी मोर्चाले निषेधको नीति अवलम्बन गरेको देखिन्छ । वास्तवमा त्यो तिनीहरूकै निमित्त प्रत्युत्पादक हुने निश्चित छ । अहिलेको २१ औं शताब्दीमा कसैले कसैलाई निषेध गर्न सम्भव छैन । एकले अर्कोको विचारलाई निषेध गरे देश मुठभेदउन्मुख हुनेछ । अन्ततः घोषित स्थानीय तहको निर्वाचन प्रभावित हुन्छ । मधेसी दलहरू त्यहीं चाहन्छन् । तिनीहरू निर्वाचनलाई कुनै पनि हालतमा गएमा तराईका जनताले तिनीहरूको हैसियत देखाइ दिनेबारे तिनीहरू स्वयं जानकारी छन् ।

भौगोलिक विविधता भएको देशमा नेपालीहरूबीच भावनात्मक एकता कायम राख्न नेपाल मजदुर किसान पार्टीले हिमाल, पहाड र तराईसहितको प्रदेशको विचार अगाडि सारेको हो । यसलाई गम्भीरतापूर्वक नलिएको कारण अहिले तराईका युवाहरूमा पहाडविरोधी भावनाको विकास भएको देखिन्छ ।

मधेसी मोर्चाले के बुझ्नु जरुरी छ भने डर धम्कीले संविधान संशोधन हुने होइन । संविधान संशोधनको आफ्नै सवैधानिक प्रक्रिया छ । संविधान बमोजिमबाहेक कसैले जबरजस्ती दबाब दिएको भ्रमा संविधान संशोधन हुन सक्दैन । जति मधेसी मोर्चा कडा रूपमा प्रस्तुत हुन्छ संविधान संशोधनको पक्षमा त्यति नै सांसदहरूको संख्या घट्दै जानेछ किनभने संविधान संशोधन किन र कसको लागि हुँदैछ भने कुरा अब नेपाली जनताले बुझिसकेका छन् । तराईका जनताले पनि वास्तविकता बुझ्न थाले भन्ने अहिलेका मधेसी नेताहरूलाई तराईबाट खेडेर भारतीय भूमिमा

पठाउने छन् । नेपालमा नाकाबन्दी गरेर भारत र मधेसी मोर्चा जति बदनाम भयो मधेसी मोर्चाले तराईमा अरु दलमाथि निषेधको राजनीति अवलम्बन गर्‍यो भने त्यो भन्दा बढी बदनाम हुनेछ र मोर्चाकै अस्तित्व संकटमा पर्ने निश्चित छ ।

प्रचण्ड सरकारले मधेसी मोर्चालाई फकाउने प्रयास गर्दैछ । सरकारले तराईमा स्थानीय तहको संख्या बढाइ दिएर मोर्चाको भावना जित्ने कोशिश गर्दैछ । स्थानीय तहको संख्या पहिले सीमाङ्कन आयोगले ७१९ सिफारिस गरेकोमा अहिले सरकारले ७४४ कायम गर्ने निर्णय गरेको छ । त्यसमध्ये प्रदेश नं. २ मा पहिलेको भन्दा २१ वटा बढाएर १२७ पुऱ्याइएको छ । त्यहाँ पहिले १०६ वटा स्थानीय तह सिफारिस गरिएको थियो । मोर्चाले त्यसमा पनि चित्त बुझाउने छैन । प्रचण्डजस्तो कमजोर सरकारलाई धम्क्याउँदै मोर्चाले तराईको लागि अधिकार बढाउँदै लानेछ र विखण्डनको आधार तयार गर्नेछ । मोर्चाले सरकारबाट फिर्ता हुने हतियार बारम्बार प्रयोग गरिरहनेछ । तर प्रचण्डभन्दा मोर्चाको लागि उपयुक्त अर्को विकल्प तत्कालको लागि सम्भव छैन ।

राजनैतिक दलसम्बन्धी विधेयकमा थ्रेसहोल्डसम्बन्धी व्यवस्थालाई पनि मधेसी मोर्चाले गरेको विचार निषेध गर्ने गतिविधिसँग जोडेर हेर्न सकिन्छ । शान्तिपूर्ण रूपमा विचार राख्ने अवस्था नभएपछि मानिसहरू बल प्रयोगमा उत्रन्छन् । त्यसैले राजनीतिक दलसम्बन्धी विधेयकमा थ्रेसहोल्डबारे सबै दलहरूले गम्भीर भएर सोच्न जरुरी छ । नेपालको भावी राजनीति मुठभेदतिर वा शान्तिपूर्ण दिशातिर अगाडि बढ्ने हो ? केही हदसम्म त्यसमा पनि भरपर्छ ।

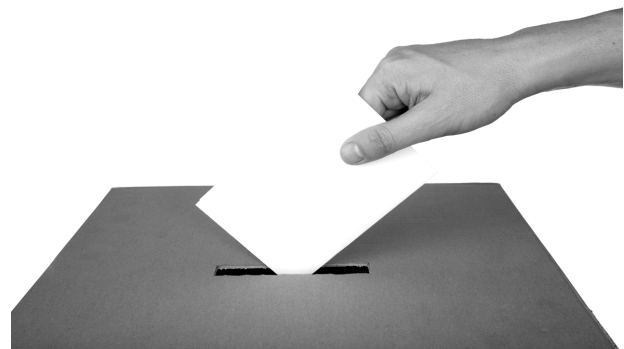
फागुन ८ गते १८ वर्ष पुगेकाले मतदान गर्न पाउने

काठमाडौं । स्थानीय तहको निर्वाचन मिति घोषणा भएसँगै देशभर चुनावी माहोल बढेको छ । यससँगै गाउँ-गाउँमा उम्मेदवारी र मतदानबारे बहस हुन थालेको छ । राजनीतिक दलहरू त्यसको तयारीमा जुटेका छन् ।

मतदान गर्ने चाहना भएपनि अन्योलताका बीच घोषणा भएको मितिसँगै नामावली संकलनमा सहभागी हुन नसकेर लाखौं मतदाता आफ्नो मत व्यक्त गर्नबाट छुट्ने भएका छन् ।

मतदाता नामावली संकलनमा सहभागी हुन नसकेका हुन् । तर, मतदाता नामावलीमा नाम दर्ता गराएर पनि केही व्यक्ति मतदान गर्नबाट वञ्चित हुनेछन् । ती हुन्, ०७३ फागुन ९ गतेसम्म १८ वर्ष नपुगेका युवा ।

निर्वाचन आयोगले २०६७ सालदेखि फोटोसहितको

मतदाता नामावली संकलन गर्दै आएको छ, जसमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा १६ वर्ष पुगेर नागरिकता बनाउन आउने युवालाई आयोगका प्रतिनिधिले फोटोसहितको मतदाता संकलनमा सहभागी गराउँथे ।

तर, १८ वर्ष पुगेपछि मात्रै मतदान गर्न पाउने व्यवस्थाले गर्दा मतदाता नामावली संकलनमा सहभागी भए पनि उनीहरूले निर्वाचनमा भाग लिन पाउनेछैनन् । आयोगका प्रवक्ता सूर्यप्रसाद शर्माका अनुसार सरकारले निर्वाचनको मिति घोषणा गरेको मितिसम्म १८ वर्ष पूरा गरी

फोटोसहितको मतदाता नामावलीमा सहभागीले मात्रै निर्वाचनमा भाग लिन पाउनेछन् । सरकारले फागुन ९ गते स्थानीय तहको निर्वाचन मिति घोषणा गरेको थियो ।

निर्वाचन आयोगले देश नयाँ संरचनामा गइसकेपछि मतदाताको ठेगाना परिवर्तन गरेर नयाँ परिचयपत्र वितरण गर्ने जनाएको छ ।

यसअघि दोस्रो संविधानसभा अगाडि आयोगले वितरण गरेको परिचयपत्र लिएर मतदानमा सहभागी हुन नपाइने आयोग प्रवक्ता शर्माले जानकारी दिए ।

हार्दिक बधाई

यस स्वेष्ट परिवारका सक्रिय सदस्य

श्री अरुण डंगोलज्यू

कीर्तिपुर नपा वडा नं. १५

टौदहस्थित शुभकामना

एकेडेमीको व्यवस्थापन

समितिको अध्यक्ष पदमा नियुक्त

हुनुभएकोमा हार्दिक बधाई ज्ञापन

गर्दछौं । साथै वहाँको कार्यकाल पूर्ण

सफलताको कामना गर्दछौं ।

दुर्कमान महर्जन
रमेश महर्जन (दथल)
किरण महर्जन
दीपकराज महर्जन
राम महर्जन
हरिशरण महर्जन
जनकराम महर्जन
हरिगोविन्द महर्जन

गोविन्द दास महर्जन
मधुकर महर्जन
नन्द कुमार महर्जन
प्रदीप मान महर्जन
प्रदीप महर्जन
शेखर सिंह महर्जन
राजेन्द्र श्रेष्ठ
रमेश महर्जन (कल)

कृष्ण महर्जन (खाचो)
कृष्णभोला महर्जन
कृष्णप्रसाद महर्जन

आमन्त्रित
शान्तराम महर्जन
श्यामकुमार महर्जन
रामभोला महर्जन

स्वेष्ट परिवार

पुष्पसदनमा अभिभावक दिवस सम्पन्न

असल र कुशल जनशक्ति उत्पादन गर्न सफल

कीर्तिपुर । पुष्पसदन आवासीय माध्यमिक विद्यालय ढल्पा कीर्तिपुरको अभिभावक दिवस तथा प्रवेशिका परीक्षा २०७२ मा सफल विद्यार्थीलाई सम्मान कार्यक्रम २१ गते शनिबार विद्यालय प्राङ्गणमा सम्पन्न भयो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि नेपाल सरकार शिक्षा मन्त्रालयका सह-सचिव बैकुण्ठ अर्यालले पुष्पसदन स्कुलले असल र कुशल जनशक्ति उत्पादन गरेकोमा प्रशंसा गर्नुभयो ।

वहाँले समय र परिस्थिति अनुसार गुणस्तरीय शिक्षा अध्यापन गर्न जरुरी रहेको बताउँदै विद्यार्थी अभिभावकको इच्छा र चाहनालाई ध्यान दिन आग्रह गर्नुभयो ।

विद्यालयको व्यवस्थापन पक्ष, शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकको राम्रो समन्वयले विद्यालय सफलतामा पुग्ने र त्यस कार्यमा पुष्पसदन सधैं सक्षम रहने बताउनुभयो ।

अभिभावकको तर्फबाट डा. केशव अधिकारीले आफ्ना बालबच्चाको भविष्य बनाउने शैक्षिक थलो पुष्पसदनले गुणस्तरीय शिक्षामा कहिले कमी नआओस् भन्नुभयो ।

बालबालिकामा शिक्षाको साथै अतिरिक्त क्रियाकलापमा निरन्तर सरिक गराई अध्ययन क्षमतामा बृद्धि गर्न आग्रह गर्नुभयो ।

विद्यालयका प्रिन्सिपल यशोदा श्रेष्ठले प्रवेशिका परीक्षामा सफल विद्यार्थीहरूलाई उच्च शिक्षामा उत्कृष्ट बन्न सकोस् भनी शुभकामना दिनुभयो ।

विद्यालयका संस्थापक प्रिन्सिपल महेश श्रेष्ठको सभापतित्वमा भएको कार्यक्रममा वहाँले विद्यालयको प्रगतिबारे जानकारी दिँदै प्रवेशिका परीक्षामा उत्कृष्ट हुन सफल विद्यार्थीहरूलाई १० हजार पुरस्कार प्रदान गर्ने

जानकारी दिनुभयो ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि शिक्षा सह-सचिव अर्यालले प्रवेशिका परीक्षामा उत्कृष्ट (A⁺) हासिल गरेका १८ जनालाई नगद १० हजार सहित प्रशंसापत्र प्रदान गर्नुभयो ।

कार्यक्रममा बास्केटबल प्रतियोगितामा प्रथम स्थान हासिल गरेका खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत गरिएको थियो भने विद्यार्थीहरूले सांस्कृतिक प्रस्तुति गरेको थियो । आगामी वर्षदेखि कक्षागत उत्कृष्ट हुने विद्यार्थीहरूलाई मृदुषा श्रेष्ठ स्मृति कोषबाट नगद पुरस्कार दिने घोषणा गरेको थियो ।

पाँगामा इनोभेटिभ प्रि-स्कूल संचालन

पाँगा । कीर्तिपुर नपा वडा नं. ११ स्थित प्रगतिपथ पाँगामा एउटा नीजि स्कुल इनोभेटिभ प्रि-स्कूल (Innovative Preschool) संचालनमा ल्याएको छ ।

सो स्कुलको उद्घाटन पाँगा ज्येष्ठ नागरिकद्वय ९६ वर्षकी न्हुछेमाया महर्जन र ८६ वर्षका कृष्ण बहादुर महर्जनले प्रवेश द्वारको रिवन काटी गर्नुभएको थियो भने विद्यालयका संचालकहरु र ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रका ज्येष्ठ नागरिकहरुबाट विद्यालयको ब्यानर सहितको बेलुन उडाएर उद्घाटन गरिएको थियो ।

त्यसक्रममा न्हुगु ज्येष्ठ नागरिक क्लवका अध्यक्ष इन्द्रमान महर्जन, ज्येष्ठ नागरिक सेवा केन्द्रका अध्यक्ष दुर्गा कुमारी महर्जन, सचिव हरिदेवी महर्जन, विद्यालय व्यवस्थापनका संजिव महर्जन, मिदेश महर्जन, सोनिया धजिष्ठ महर्जन, रविया महर्जनले विद्यालय स्थापनाबारे बोल्नुभएको थियो ।

इनोभेटिभ प्रि-स्कूल चाइल्ड केयर मेथडबाट बाल मनोविज्ञानमा आधारित शिक्षा विधिबाट शिक्षा दिने बताएका छन् ।

कीर्तिपुरमा संचालित अन्य विद्यालय भन्दा भिन्दै खालको बच्चादेखि नै व्यवहारपयोगी अनुशासित र जीवनोपयोगी शिक्षा दिने उद्देश्य रहेको संचालक मिदेश महर्जनले बताए ।

विद्यालयमा विहान ९ बजेदेखि २:३० बजेसम्म कक्षा संचालन हुनेछ भने विद्यार्थी भर्ना

शुल्क ५ हजार र तल्लो कक्षामा मासिक शुल्क ४ हजार रहेको विद्यालयको स्रोतले बताएको छ ।

नानीहरूलाई तीनपटकसम्म खाजा खुवाउने र आवश्यकताअनुसार स्टेशनरी सामग्री उपलब्ध हुने पनि महर्जनले बताउनुभयो ।

विद्यालय उद्घाटन गर्नुभन्दा २ दिन अघिदेखि नै स्थानीयलाई विद्यालयको अवलोकन गराइएको थियो । अहिले विद्यार्थी भर्ना खुला गरिएको छ ।

काठमाडौंमा श्रमिक महिला दिवस मनाइयो

काठमाडौं । १०७ औं अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको अवसरमा नेपाल मजदुर किसान पार्टी चन्द्रागिरी नगर समितिको आयोजनामा शनिबार एक कार्यक्रमको आयोजना भयो ।

कार्यक्रममा नेपाल क्रान्तिकारी महिला संघका अध्यक्ष एवं सांसद अनुराधा थापामगरले अन्तर्राष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिबारे चर्चा गर्दै कामदार वर्गका महिलाको समस्या

समाधान समाजवादी व्यवस्थामात्र सम्भवना हुने बताउनुभयो ।

उहाँले कम्युनिष्टहरूले मात्र कामदार वर्गको आवाज उठाउने सन्दर्भ उल्लेख गर्दै छाउपडी, मानव बेचबिखनजस्ता गम्भीर अपराधमा संलग्नलाई मृत्युदण्डको व्यवस्था गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो ।

कार्यक्रममा नेक्रामसंघका कोषाध्यक्ष शोभा प्रधानले महिलाहरू राजनीतिक रुपले सचेत र कामदारवर्गको

सेवा गर्ने भावनाले संगठित हुनुपर्ने धारणा राख्नुभयो । उहाँले कामदार वर्गका महिलाको हित पूँजीवादी व्यवस्थामा नहुनेबारे सम्पूर्ण महिलालाई सचेत बनाउनुपर्ने विचार राख्नुभयो ।

नेमकिपा चन्द्रागिरीका अध्यक्ष गुणदास महर्जनको सभापतित्वमा सम्पन्न कार्यक्रममा नेक्रामसंघ काठमाडौं जिल्ला अध्यक्ष रेविना डंगोल, उपाध्यक्ष चमेली महर्जनलगायतले बोल्नुभएको थियो ।

मधेसवादी.....

भन्नुभयो, समाजवाद, पूँजीवाद र साम्यवादजस्ता विषयमा हप्ता हप्तामा कक्षा सञ्चालन हुनुपर्छ । महिलालाई व्यक्तित्व विकासमा समान अवसर आवश्यक भएको भन्दै उहाँले योग्य व्यक्तिलाई पदमा पुऱ्याउनु उपयुक्त हुने धारणा राख्नुभयो । महिलालाई समान शिक्षा र रोजगारी जरुरी भएको विचार राख्दै अध्यक्ष रोहितले समान कामको निम्ति समान ज्याला दिनुपर्ने उल्लेख गर्नुभयो ।

नेमकिपा, काठमाडौं जिल्ला समितिका अध्यक्ष नारायण महर्जनले जनसंख्याको अनुपातमा राज्यका विभिन्न निकायमा सहभागी हुन पाउनुपर्ने भन्दै त्यस्तो सहभागिता आफ्नो वर्गको हितको निम्ति हुने बताउनुभयो ।

सभापतिको आसनबाट बोल्दै नेक्रामसंघका केन्द्रीय अध्यक्ष तथा सांसद अनुराधा थापामगरले महिलामाथिको शोषण, अन्याय, अत्याचारको अन्त्यको निम्ति समाजवाद नै चाहिन्छ भन्नुभयो । उहाँले आफ्नो संगठनले समाजको आमूल परिवर्तनको निम्ति श्रमिक महिलालाई सुसूचित गरिरहेको भनाइ राख्नुभयो ।

नेक्रामसंघका केन्द्रीय सदस्य हिमाली रानामगरले संविधानमा महिला हक अधिकार, प्रतिभा श्रेष्ठले महिलाको राजनीतिक सहभागिताको विषय बोल्नुभएको थियो । कार्यक्रममा नेक्रामसंघ भक्तपुरका अध्यक्ष कमलमैया सुवाल, काभ्रेका अध्यक्ष कान्ति अवा, काठमाडौंका अध्यक्ष रेविना डंगोलले कामदार वर्गका महिला अगाडि नबढेसम्म देशको विकास सम्भव नभएको विचार दिनुभयो ।

कार्यक्रममा यशुमति महर्जन र कमला विकले गीत प्रस्तुत गर्नुभएको थियो भने केन्द्रीय सदस्य सुलोचना छ्वाजूलै पनि बोल्नुभएको थियो । कार्यक्रममा नेमकिपा अध्यक्ष रोहितले नेक्रामसंघको मुखपत्र केटीहरूको अंक १३ सार्वजनिक गर्नुभयो ।

पाँगामा.....

नागरिकको सेवा गर्न पाएको खुसी लागेको बताउँदै बृद्धबृद्धाको सेवा नै ठूलो धर्म हो भन्नुभयो ।

केन्द्रका अध्यक्ष दुर्गाकुमारी महर्जनको सभाध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा देवी घिमिरे र रेविना खरेलले पनि बोल्नुभएको थियो ।

प्रमुख अतिथि तथा अतिथिहरूको स्वागत उज्ज्वल शिशु निकेतनका पञ्चकन्याहरूले गर्नुभएको थियो ।

साहित्य स्तम्भ

खलासी बालक

- रामचन्द्र महर्जन
शिक्षक: जनसेवा मा.वि.

बसको ढोकाबाट यात्रु खोज्न

फुत्त बाहिर निस्कँदै कराउँछ

रत्नपार्क-रत्नपार्क च्यातिएको पाइन्ट

कलेटी परेको ओठ, जाडोले खुम्चिएको शरीर

मैलो टिसर्ट लगाएका बालक

सानो उमेरमै खलासी काम गर्दै

बस नजिक पुगेका यात्रुको सामान

वडो कठिनका साथ छत्तमा राखेर

पुनः यात्रु बोलाउन ठूलो स्वरले

कराउँछ बालक

आमाबाबुविहीन असहाय, टुहुरा र गरिव

घर परिवारका अपत्यारिलो काम गर्ने

यात्रुको रुखो वचन, राम्ररी खान, आराम गर्न

र सुत्न नपाउने गाडि ममर्तमा कठिनाइले

दिक्क नमान्ने बालक ।

पढ्ने, लेख्ने रहर मनभरि भएतापनि

जीवन धान्नका लागि गाँस, बास, कपास

आफै जोहो गर्नुपर्ने बाध्यताले

भन्छन् गाडि नै गाँस, बास, कपास

बालक

दिनभर गाडिको ढोका ठोक्दै

गाडिमा यात्रुले गर्ने दुर्व्यवहारले

मन दुखेर घरको याद भलभल्ली सम्झी

आखिर घरजाउ संरक्षण गर्ने पनि त कोही छैन

भोको पेटको आगो निभाउन सहेरै काम गर्दै

आएका छन् बालक ।

फोहोर शरीर थाकेको ज्यान, भोको पेटले

सकेन पढ्न, लेख्न र विद्यार्थी बन्न

पेटकै लागि गाली खाएर गर्दै काम

सके बन्छु गाडि चालक

बालश्रम शोषण र अधिकार हनन भयो

भन्दै अधिकारकर्मीहरूले कामबाट

छुटाउने तर आफ्नो जीवनका लागि

राज्यले अर्को कुनै व्यवस्था नगर्नाले

पढ्ने, लेख्ने उमेरका बालक बने

खलासी बालक

खलासी बालक

कीर्तिपुर नपा वडा नं. १२ यञ्चोस्थित पाण्डेछाप राराहिल मार्ग ओरालोमा ढलान सडक बिथ्री ढलान गरिएको डण्डी यत्रतत्र नाङ्गिदा पनि नस्थानीयवासी नस्थानीय सरकार कीर्तिपुर नगरपालिकाले चासो दिएको छ । यो धरापले दुर्घटना निम्त्याई रहेको छ ।

क्यान्सर अस्पताल बिरामीका लागि निःशुल्क बस सेवा सुरु

भक्तपुर । क्यान्सरका बिरामीलाई उपचारका लागि सहज रूपमा आउने-जाने व्यवस्था गर्न भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालले शनिबारदेखि निःशुल्क बस सेवा सुरु गरेको छ ।

अस्पतालले बिहान ५:३० देखि साँझ ८:३० बजेसम्म दुईवटा बसबाट बिरामी ल्याउन र लाने व्यवस्था गर्दै यातायात सेवा सुरु गरेको हो ।

भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालमा उपचार गराइरहेका बिरामी तथा बिरामी कुरूवाका लागि सेवा दिने उद्देश्यले सञ्चालन गरेको बस सेवा लिन बिरामी वा त्यसको कुरूवाले अस्पतालको कार्ड भने अनिवार्य रूपमा साथमा लिनुपर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

अस्पताल प्रशासन शाखाका अधिकृत राजाराम तजलेका अनुसार अस्पतालबाट बिहान ५:३० बजे पहिलो ट्रिप

बस बिरामी लिनका लागि छुट्छ भने बिहान ७:२५ बजे बिरामी लिएर बस आइपुग्छ ।

दोस्रो ट्रिप ११:३० बजे छुटेर १२:३० बजे आउने, तेस्रो ट्रिप १:३० बजे छुटेर २:३० बजे आउने र चौथो ट्रिप साँझ ६:३० बजे छुटेर ८:३० बजे फर्कने गरी बस सेवा सञ्चालन गरेको उहाँले जानकारी दिनुभयो ।

भक्तपुर क्यान्सर अस्पतालबाट जाने बस सल्लाघारी हुँदै ठिमी, जडीबुटी, कोटेश्वर मुनीभैरव मन्दिर अगाडिबाट फर्केर पुनः बिरामी र कुरूवा बोक्दै भक्तपुर फर्कने गर्दछ ।

त्यसैगरी बिहान ७:३० बजे छुट्ने बस ठिमी, कोटेश्वर, नयाँ बानेश्वर, माइतीघर, थापाथली, त्रिपुरेश्वर, टेकु, कालीमाटी हुँदै पुनः टेकु फर्केर त्रिपुरेश्वर, वीर अस्पताल, लैनचौर, लाजिम्पाट, शिक्षण अस्पताल, चक्रपथ, नारायणगोपाल चोक,

चाहबिल, मित्रपार्क, गौशाला, एयरपोर्ट, सिनामंगल, कोटेश्वर, जडीबुटी, ठिमी, सल्लाघारी हुँदै बिहान ९:३० बजे अस्पताल आइपुग्ने गरी यातायात सञ्चालन गरेको छ । अस्पतालले बिरामी र कुरूवाका लागि दुईवटा बस सञ्चालनमा ल्याएर उपचारमा आउनेलाई यातायातको सहज व्यवस्था गरेको र आवश्यकताअनुसार यो सेवालाई थप विस्तार गर्दै लैजाने अस्पतालले जनाएको छ ।

पहिलो रूट नं 'ए'को बस प्रत्येक दुई घण्टामा अस्पतालबाट आहोरेदोहोरे गर्ने र रूट नं 'बी' को बस भने बिहान र अपरान्ह दुईपटक बिरामी ल्याउने र लाने व्यवस्था गरेको हो । उपचारको लागि अस्पताल आउने बिरामीलाई सार्वजनिक यातायातमा सकस हुने भएपछि अस्पतालले बिरामीको सेवालाई ध्यानमा राखेर निःशुल्क बस सेवा सुरु गरेको हो ।

केएमसीको रक्तदान कार्यक्रम हने

कीर्तिपुर । कीर्तिपुर बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाको १७ औं वार्षिक उत्सवको उपलक्ष्यमा चैत्र ५ गते शनिवार रक्तदान कार्यक्रम हुने भएको छ ।

कीर्तिपुर क्षेत्रको वित्तीय क्षेत्रमा आफ्नो विशिष्ट र छुट्टै पहिचान बनाउन सफल कीर्तिपुर बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाले आफ्नो स्थापना कालदेखि सामाजिक उत्तरदायित्व अन्तर्गत विविध सामाजिक कार्यहरू गर्दै

आइरहेको छ । जनचेतना, महिला शसक्तिकरण, रोजगारीमूलक तालिम जस्ता विविध कार्यक्रममा प्रत्यक्ष एवं अप्रत्यक्ष यस संस्थाले सहयोग एवं समन्वयसमेत गर्दै आइरहेको छ ।

विविध प्रकारका सामाजिक कार्यक्रम आयोजना गर्ने क्रममा हुन गइरहेको रक्तदान कार्यक्रममा रक्तदाताको अमूल्य रक्त दान गर्न इच्छुक सबैमा अनुरोध गरेको छ ।

सुलक्षण कीर्ति विहार च्यारिटेवल क्लिनिक उद्घाटन

कीर्तिपुर । विगत १८ वर्षदेखि संचालनमा रहेको सुलक्षण कीर्ति विहार स्वास्थ्य सेवा केन्द्र फागुन २४ गतेबाट कानुनी स्वीकृति पाएपछि २६ गते सुलक्षण कीर्ति विहार च्यारिटेवल क्लिनिकको विधिवत उद्घाटन गरेको छ ।

प्रमुख अतिथि एवं स्वास्थ्य विभागका प्रमुख महेन्द्र श्रेष्ठले पानसमा दीप प्रज्ज्वलन र साइनबोर्ड उघारी उद्घाटन गर्नुभएको थियो ।

सुलक्षण कीर्ति विहार च्यारिटेवल क्लिनिक नाममा उद्घाटन भएको कार्यक्रम प्रमुख अतिथि श्रेष्ठले विहारले क्लिनिक संचालन गरेर स्थानीयलाई सेवा दिनु ठूलो धर्म हुने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा सुलक्षण विहारका प्रमुख डा. अनुजा गुरुमाले स्वागत गर्दै विहारले क्लिनिक संचालन गरेको १८ वर्ष भयो । आज फेरि स्वास्थ्य विभागको स्वीकृतिसँगै दोस्रो पटक उद्घाटन भयो भने विहारले हस्पिस र बृद्धाश्रम बनाएर सेवा गर्ने इच्छा रहेपनि, दाताहरूले भवन बनाईदिने इच्छा गरेपनि नगरपालिकाले स्वीकृति नगरिँदा हामीले काम गर्न सकेनौं भन्दै नपामा कर तिरिसकेपछि निर्माण गर्न दिनुपर्ने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा पूर्व राज्यमन्त्री कृष्णगोपाल श्रेष्ठ, राजनैतिक दलका राजकुमार नकमी, शम्भुराम महर्जन, दातु डा. टि.सी एण्ड कालाले

क्लिनिक नियमित संचालन भई सबैको सेवा गर्न सकोस् भनी शुभकामना दिनुभएको थियो । यस क्लिनिकमा डा.

सुरेन्द्र शाक्य लगायत २ जना नर्स र २ जना सहयोगीको दैनिक सेवा प्रदान गरिरहेको भिक्षुणी डा. अनुजा गुरुमाले जानकारी दिनुभयो ।

क्लिनिकको उद्घाटन अघि ५ दिन सम्म काभ्रेभञ्ज्याङ्ग, काठमाडौंको कपन, आफ्नै विहार प्राङ्गण, ललितपुरको चापागाउँ र मालीगाउँमा स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी हात नभएकाहरूलाई कृत्रिम हात र परीक्षणमा आउनु भएका सबैलाई निःशुल्क औषधी वितरण गरिएको थियो ।

सन्दर्भ: विश्व मृगौला दिवस

मिर्गौला फेल हुने कारण, लक्षण र उपचार

प्रा. डा. दिव्यासिंह शाह,
मृर्गौला रोग विशेषज्ञ, त्रिवि शिक्षण अस्पताल

मिर्गौला रोग विभिन्न कारणबाट हुन्छ । यो सबै उमेर समूहकालाई हुने रोग हो । नेपालमा पछिल्लो समय मिर्गौला सम्बन्धी समस्या भएका बिरामीको संख्या बढिरहेको छ । राज्यले पछिल्लो समय मिर्गौलाको उपचारमा राम्रो सहयोगको व्यवस्था गरेको छ । यद्यपि मिर्गौला सम्बन्धी समस्या भएका र मिर्गौला फेल हुने बिरामीको संख्यामा उल्लेख्य रूपमा कमी आएको छैन ।

मिर्गौला फेल हुने समस्या सबैभन्दा जटिल र घातक शारीरिक समस्या मध्ये एक हो । यसको समयमै पहिचान र उपचार हुन सकेन भने मानिसको अकालमै ज्यान जान सक्छ । सन् २००८ मा पहिलो पटक त्रिभुवन विश्वविद्यालय शिक्षण अस्पतालमा मिर्गौला प्रत्यारोपण सुरु भएपछि मिर्गौला फेल भएका धेरैले दोस्रो जीवन पाए । हाल वीर अस्पताल, मानव अंग प्रत्यारोपण केन्द्र, भक्तपुर र निजी अस्पताल अन्तर्गत ग्रान्डी इन्टरनेसनल अस्पतालमा मिर्गौला प्रत्यारोपण सेवा उपलब्ध छ । मिर्गौला प्रत्यारोपण महँगो र जटिल उपचारविधि हो । मिर्गौलाको उपचार विधिबारे बुझ्नुभन्दा पहिले हामीले मिर्गौलाले शरीरमा के काम गर्छ भन्ने कुरा बुझ्न जरुरी छ ।

मिर्गौलाको काम

मिर्गौलाले शरीरको रगत शुद्धीकरण गर्ने काम गर्छ । हामीले खाना खाएपछि शरीरमा जुन ऊर्जा प्राप्त हुन्छ त्यस क्रममा निस्कने 'बाइप्रोडक्ट'लाई सफा गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यस्ता बाइप्रोडक्टलाई मेडिकलको भाषामा 'नाइट्रोजिनस टक्सिन' भनिन्छ । यस्ता टक्सिन शरीरभित्रै रहेमा मानिस बेहोस हुने र शरीरका विभिन्न अंगमा असर गरेर मृत्युसमेत हुन सक्छ । त्यस्ता टक्सिनलाई स्वस्थ मिर्गौलाले शरीरबाट बाहिर निकाल्ने काम गर्छ । त्यस्तै मिर्गौलाले शरीरको पानी र लवणहरूलाई सन्तुलनमा राख्छ । मिर्गौलाले चाहिने मात्रामा मात्र पानी शरीरमा राख्छ र अनावश्यक भएमा शरीरबाट पिसाबको रूपमा निकाल्ने काम गर्छ । यसले शरीरमा लवणहरूलाई सन्तुलित मात्रामा मिलाएर राख्ने काम गर्छ । मिर्गौलाले शरीरको पिएच अर्थात् अम्लियपनलाई सन्तुलनमा राख्छ । मिर्गौलामा हुने एक विशेष प्रकारको हर्मोनले शरीरमा रातो रक्तकण बनाउन मद्दत गर्छ र हड्डी मजबुत राख्ने काम पनि गर्छ ।

के छ उपचार ?

जब मिर्गौलाले काम गर्न छोड्छ वा मिर्गौलामा समस्या असर पुग्छ । मृर्गौलाले काम गर्न छोड्नु भनेकै मिर्गौला फेल हुनु हो । दुवै मिर्गौला फेल भएको अवस्थामा दुई तरिकाले उपचार गर्नुपर्ने हुन्छ । एउटा कृत्रिम तरिकाबाट रगतको शुद्धीकरण गर्नु जसलाई डायलाइसिस भनिन्छ । डायलाइसिस पनि दुई तरिकाको हुन्छ, हेमो डायलाइसिस र पेरिन्याटिकल डायलाइसिस ।

त्यस्तै, दोस्रो तरिका मृर्गौला प्रत्यारोपण हो । मृर्गौला

प्रत्यारोपण भन्नाले अर्को व्यक्तिको एउटा मिर्गौला फिक्केर बिरामीमा जोड्नु हो । प्रत्यारोपणमा जोड्नुपर्ने मिर्गौला तल्लो पेटको दाहिने वा देब्रे भागमा राखिन्छ । यसका रक्तनली खुट्टातिर जाने रक्तनलीहरूसँग जोडिन्छ र पिसाब नलीलाई पिसाब थैलीमा जोडिन्छ । प्रत्यारोपण गरिएको मिर्गौला बचाई राख्नका लागि आजीवन औषधि खानुपर्ने हुन्छ ।

मिर्गौला प्रत्यारोपण गर्दा तल्लो पेटको दायाँ वा बायाँ भागमा जडान गरिने भएकाले बिग्रिएको मिर्गौलालाई निकाल्नु पर्दैन । तर, बिग्रिएको मिर्गौलामा संक्रमण भएको खन्डमा वा अत्याधिक सुनिँएको भए शल्यक्रिया मार्फत् निकाल्नुपर्ने हुन्छ । मिर्गौला फेल हुन थालेपछि तुरुन्तै लक्षण नदेखिन सक्छ । ८० प्रतिशत मिर्गौलाले काम गर्न छोड्दा पनि लक्षण नदेखिन सक्छ । अन्तिम अवस्थामा लक्षण पत्ता लाग्नु नै यो रोगको मुख्य चुनौती हो । प्रत्यारोपण गर्नु मात्र गाह्रो कुरा होइन । त्यसपछि पनि मिर्गौलालाई र बिरामीलाई बचाई राख्नु चुनौतीपूर्ण हुन्छ । मिर्गौला प्रत्यारोपणमा सबैको दाता नहुँदा धेरैले अकालमै ज्यान गुमाउनुपर्ने बाध्यता छ ।

फेल हुने कारण

मिर्गौला फेल हुने कारणहरु धेरै छन् । त्यसमध्ये यी प्रमुख कारणबारे जानकारी राख्नु उचित हुन्छ ।

१. जर्गोनिक ग्लोमरोलो नेफ्राइटिस

यो एक प्रकारको पिसाबबाट प्रोटीन चुहिने रोग हो । यसको समयमै उपचार गरिएन भने बिस्तारै यसले मिर्गौलालाई खराब गर्दै जान्छ ।

२. मधुमेह

मधुमेह नियन्त्रणमा आउन नसके यसले साना रक्तनलीलाई खराब गर्छ । यसले बिस्तारै आँखा, मुटु, मस्तिष्क लगायतका अंगमा असर पुर्‍याएजस्तै मिर्गौलालाई पनि खराब गर्छ ।

३. उच्च रक्तचाप

मिर्गौला फेल हुनुको मुख्य कारण मध्ये उच्च रक्तचाप पनि एक हो । रक्तचाप नियन्त्रण भएन भने पनि यसले मिर्गौलामा गम्भीर असर गर्छ र दुवै मिर्गौला फेल हुन सक्छन् ।

४. पत्थरी

मिर्गौलामा पत्थरी भएमा यसले मिर्गौलाको नियमित काममा बाधा पुर्‍याउँछ, जसले गर्दा मिर्गौला फेल पनि हुन सक्छ ।

५. वंशाणुगत

केही व्यक्तिमा मिर्गौलाको रोग वंशाणुगत पनि हुने गर्छ । परिवारका कुनै सदस्यलाई मिर्गौला रोग भएमा अन्य सदस्यमा पनि मिर्गौला सम्बन्धी समस्या हुने सम्भावना बढी हुन्छ । वंशाणुगत समस्याका मुख्य कारणहरु विशेष गरी दुई प्रकारका हुन्छन्

(क) एडल्ट पोलिसिस्टिक किडनी डिजिज

जिनमा गडबडी आएर मिर्गौलामा धेरै फोकाहरु बन्न थाल्छन् । ती फोकाले मिर्गौलाका तन्तुहरूलाई नास गर्छन् र मिर्गौलामा

खराबी आउँछ । यसरी मिर्गौलामा समस्या ल्याउने एडल्ट पोलिसिस्टिक किडनी डिजिज वंशाणुगत हुन्छ ।

(ख) अल्पोर्ट सिन्ड्रोम

अल्पोर्ट सिन्ड्रोम पनि एक वंशाणुगत रोग हो । यसका कारण मिर्गौला खराब हुने मात्र होइन आँखा नदेख्ने र कान नसुन्ने समस्या पनि हुन्छ ।

६. दुखाई कम गर्ने औषधिको प्रयोग

दुखाई कम गर्ने औषधीको प्रयोगले मृर्गौलालाई खराब गर्छ । यस्तो खालको औषधीको सेवन गर्दा चिकित्सकको सल्लाह लिएर मात्र प्रयोग गर्नुपर्छ । अन्दाजका भरमा फार्मेसीबाट जथाभावी यस्ता औषधी प्रयोग गर्नाले धेरै मृर्गौला, मुटु र पेटमा असर गर्छ ।

७. एन्टिवायोटिकको प्रयोग

दुखाई कम गर्ने औषधीको प्रयोग भै एन्टिवायोटिकको जथाभावी प्रयोगले पनि मृर्गौला असर गर्छ ।

८. पिसाबनलीमा अवरोध आएमा

पिसाबनलीमा विभिन्न कारणले अवरोध आउन सक्छ, कहिले काहीँ मृर्गौलामा हुने पत्थरीका कारण पनि पिसाब नली अवरुद्ध हुन सक्छ भने कहिले काहीँ पिसाब नलीमा हुने संक्रमणका, प्रोस्टेट, ट्यूमर, आदि कारण पनि अवरोध आउन सक्छ । पिसाबनलीमा निरन्तर अवरोध रहेमा यसले मृर्गौला खराब हुन्छ ।

९. मोटोपना भएमा

मोटोपना भएकाहरु मिर्गौला रोगको उच्च जोखिममा गनिन्छन् । मोटोपनाले शरीरमा उच्च रक्तचाप, मधुमेह बढाउँछ र अन्त्यमा मिर्गौला खराब हुन्छ ।

मिर्गौला रोगका लक्षणहरु

१. पिसाबको रङमा परिवर्तन आउनु । धमिलो हुनु वा पिसाब पोल्नु ।
२. आँखाको डिल सुनिनु ।
३. खानामा रुची घट्दै जानु ।
४. शरीर दुब्लाउँदै जानु ।
५. दुवै तर्फका कोखाहरु दुख्नु ।
६. खुट्टा सुनिनु ।
७. थकाई लाग्नु ।
८. सास फेर्न गाह्रो हुनु ।

रोक्तथाम

सकेसम्म रक्तचाप, पिसाब र रगतको बर्षेनी परीक्षण गर्नुपर्छ । यसो गर्दा मिर्गौला सम्बन्धी समस्या देखिएमा तत्काल चिकित्सकको परामर्श लिन सकिन्छ । खासगरी मिर्गौला खराब हुने उच्च जोखिमा भएका व्यक्तिहरु (उच्च रक्तचाप, मधुमेह र वंशाणुगत मिर्गौला सम्बन्धी समस्या भएका परिवार) ले नियमित परीक्षण गर्नु अनिवार्य हुन्छ । यस्तै ३० वर्ष पुगेका व्यक्तिले पनि रक्तचाप, पिसाब र रगतको परीक्षण गरिरहनुपर्छ । माथि उल्लेखित लक्षणहरु मध्ये कुनै पनि लक्षण देखा परेमा सम्बन्धित चिकित्सकको परामर्श लिनुपर्छ । मिर्गौलालाई स्वस्थ राख्न स्वस्थ आहार र नियमित शारीरिक व्यायम गर्नुपर्छ । जथाभावी वा अनुमानका भरमा दुखाई कम गर्ने औषधि वा एन्टिवायोटिकको प्रयोग गर्नु हुँदैन । प्रस्तुति: पारसविक्रम शाही